

V I D A P R I V A D A

Novel·la.

Josep M. de Sagarra.

Primera edició: Barcelona, 1932.

Segona edició: Barcelona, 1965.

Durant el primer terç d'aquesta centuria, l'intel·lectualitat catalana era perfectament conscient del desequilibri que existia quan a qualitat, entre la poesia i la novel·la. En els cercles literaris de la época s'havia alçat més d'una discussió en torn al tema; fins i tot el fenomen arribà a ser una preocupació. Mentre ja, al tombant del segle, la poesia podia presentar mostres de gran qualitat -Verdaguer, Maragall, Costa i Llobera, Alcover, etc.- que resistia la comparació amb la d'altres països. La novel·la havia quedat endarrerida. Només Narcís Oller, a qui s'ha anomenat pare de la moderna novel·la catalana, podia destacar-se lleugerament i això perquè, si bé es cert que la seva preocupació fou el naturalisme renovador de Zola, en canvi es dibuixà la seva obra amb romanticismes i preocupacions moralitzadores.

Pràcticament tot el demés d'aquest temps manté el tó de la literatura de la restauració; tot es costumisme, ruralisme, provincialisme.

Es al voltant dels anys trenta quan aquest fenomen d'endarreriment tendeix a rectificar-se; l'aparició de "Laura a la ciutat dels

Sants", de Miquel Llor i "Vals" de Francesc Trabal, donen a la nostre novel·listica un lleuger tint d'europèisme. De no ser la mort prematura de Raimond Casellas -"Les multituds", "Els sosts Ferestecs", que ens privà s'un vigorós autor, hauria pogut esser més ampli el panorama que s'iniciava. Però durant aquests trenta anys es, encara, la poesia la qui predomina; figures eminents la reforcen -Carner, Foix, Riba, Guerau de Liost, Espriu, Salvat, etc. Entretant, novel·listes, arribats de poc intenten sortir del clos localista sense aconseguir-ho del tot. Es perfectament visible, palpable, que la novel·la catalana fa, en aquests anys, tota mena d'esforços per junyir-se al moviment europeu i l'èxit no l'acompanya.

L'aparició de "Vida privada" -1932- es tot un aconteixement que s'esdevé, però, en un clima dintre a l'ambient del qual no pot apreciar-se degudament. Es ara, al cap dels anys, que la perspectiva ens permet copsar tota la importància. No es pot dir que sigui un èxit; es una novetat que fa ruboritzar molta gent i, no es exageració constatar que el llibre es passat de mà en mà com de contraban i tolerat només per que ve del "descordat" déu Sagarra que ja té acostumat als lectors a la paraula gruixuda i descarada; del poeta que ha estat capaç de descendir al lèxic de la plebs adhuc per les coses considerades com a sagrades, com es la Patria "...per dir al fart de coca i de tortell/ que encara hi ha esgarinxades a la pell/ de la terra catalana.

En aquest país, Sagarra es un precursor en la novel·listica i, com a tal, no pot esperar una crítica serena; en torn a la aparició del llibre tot es confusió. Només una minoria d'avançats, fets a la literatura forana, l'accepta. Les acusacions de xaronisme, "coses d'en Sagarra" li cauen sovint de la part intel·lectual,

que no veuen en l'obra, més que vulgaritat mal gust i manca de distinció, preocupacions que dominen precisament la major part del panorama literari de Catalunya.

"Vida privada" alça la novel·la catalana a l'altura de la millor europea del seu temps. Llegida avui conserva una modernitat i actualitat esbalaïdores. Res ha envellit després de l'enorme ~~avui~~ evolució d'aquests quaranta anys.

L'obra tracta de la descomposició d'una família de l'aristocràcia catalana, els Lloberola, situant l'acció als últims anys de la Dictadura de Primo de Ribera, i el primer de la segona República. Sagarra capta, amb la seva dialèctica habitual, l'oposició entre l'aristocràcia decadent i la burgesia puixant, destacada per el térbol ambient de ~~ixix~~ les lluites socials del proletariat català que li serveix de fons. Els personatges, fins els més secundaris, tenen una vigoria envejable; sobretot els protagonistes, Frederic de Lloberola i la seva amant Rosa Trenor, que representen les dues classes, amb els seus vicis i costums. Però malgrat tenir en compte la cruesa i les situacions escabroses dels personatges degenerats que hi desfilen, Sagarra té el bon gust de no caure mai en la pornografia. Es un quadre despietat, sense concessions, però al mateix temps just i exemplar, que caracteritza l'autor; una obra de gran categoria literaria, que acostia a les europees les nostres lletres, titllades sovint de mauleria i d'excessivament casolanes, pairalistes.

Amb les seves obres: "All i salobre" "Paulina Buxareu", Els ocells amics" -de gran bellesa poética-, els reculls d'articles periodístics "Café, copa i puro" i "L'Aperitiu", les traduccions de Moliere Pirandello i Shakespeare, però sobretot amb les "Memories" i "Vida privada, fan com hem dit de Sagarra un precursor de la moderna

prosa catalana que ha influenciat una generació.

Per això hem afirmat que l'aparició de l'obra capdal del autor de "Vida Privada", constituïa un gran aconteixement, un veritable llindar que fa época en la nostra literatura.
